

LART

A TINÓDI KLUB IRODALMI FOLYÓIRATA

Megjelent a Váci Mihály Irodalmi Kör tizedik évfordulójára

Barcs János

Honnan tudhatnátok

Honnan tudhatnátok
a villámok szárnya milyen
végtelen,
hogy a meglékelte Holdpusztákon
mi az értelem?
hogy az egyensúly művészete
mit jelent,
hogy sokszor már aggasztó
a perc idelent?
hogy mekkora felhő szakadt le
mögöttem: —
hogy milyen borzongtatón rozsdás
kaszák közt jöttem?!
hogy a boldogságban mekkora
az erő,
hogy szakértő ács nélkül sosem
lesz jó tető?!
hogy kavics közt is megélhet
a gyökér,
hogy a parttalan égvirágzás
égtől-földig ér?
Honnan tudhatnátok,
hogy széketek karfája egykor
törzs volt-e vagy ág?
honnan tudhatnátok
gyűlölködve —, hány cél felé
rohan a világ?!



Zsirai László

Ex a tűz

ez a tűz öl is,
nemcsak melegít.
ezt a tüzet
már nem viheti vissza,
aki hozta.
itt lobog, vagy szendereg,
a gondjainkra bízva.



Madár János

Tízéves a Váci Mihály Irodalmi Kör

Ebből az alkalomból szeretnénk ízelítőt adni a barátságon alapuló irodalmi és művészeti szellemi műhely egy évtizedes munkájából.

A Lant mostani számát a Kör tagjainak alkotásából válogatták a szerkesztők. Az összeállításból azonban egyértelműen kitűnik, hogy — az évfordulóra megjelent — *Gondjainkra bízva* című antológia anyagát tekintették kiindulási pontnak. Nem vállalkozhattak mégsem egy átfogó bemutatásra. Már csak a folyóirat terjedelmi korlátai miatt sem. Ezért tartjuk fontosnak, hogy szóljunk röviden az Irodalmi Kör történetéről.

A Váci Mihály Irodalmi Kör 1981 végén — Bíró László lakásán, Nyíregyházán — alakult Bíró László, Budaházi István, Cseh Károly, Kanizsa József, Madár János és Nádudvari Nagy János közös elhatározásaként. Ennek a szándéknak adott nagyobb lehetőséget az 1983-as tiszadobi olvasó- és alkotótábor. Majd Nyírszölösön, Nyírbogdányban folytatódott ez a szellemi építkezés. Az utóbbi évek táborai aztán teljesen Nyírszölöshöz kötötték a Kört.

Az Irodalmi Kör kezdettől bekapcsolódott az olvasótáborok szervezésébe gyerekek körében is: Nyírszölös, Balkány, Tiszadob, Sátoraljaújhely, Kácsárd, Vásárosnamény, Hortobágy, Nagyiván, Nyírbogdány, Mándok, Vaja, Ibrány...

A Pedagógusok Szakszervezete Szabolcs-Szatmár Megyei Bizottsága — Oláh Gábor titkár vezetésével — 1988-ig nyújtott anyagi és erkölcsi segítséget ehhez a munkához a Körnek. A kapcsolat Oláh Gábor nyugdíjba vonulásával — sajnálatos módon — megszakadt. Az ő nevéhez fűződik a *Hívogató* füzetek sorozat indítása is, amely gyermekkönyveket jelentet meg.

Ma már több mint háromszáz tagja van a Váci Mihály Irodalmi Körnek. Pályakezdők és országosan ismert, többkötetes írók. Más művészeti ágak képviselői (festők, színészek stb.) is megtalálhatók. Ugyanakkor jelen vannak az irodalombarátok, pedagógusok, könyvgyűjtők, művészetbarátok is. Tágabb értelemben vett „műhely” tehát a Váci Mihály Irodalmi Kör, amely az alkotástól a befogadásig igyekszik végigkísérni a művek életét.

Minden nyáron alkotótábor keretében töltenek nyolc-tíz napot együtt a Kör tagjai Nyírszölösön. Ezek az alkalmak lehetőséget biztosítanak a testvérközösségekkel való találkozásokra is (Krúdy Gyula Irodalmi Kör, Csepeli Munkás Klub, Művészetbarátok Egyesülete, Kelet Irodalmi Alkotócsoporthoz, Tokaji Író-tábor, Új Bekezdés Alkotócsoporthoz, Partium Irodalmi Társaság, Kazinczy Társaság, Magyarság Jövője Társaság, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Írócsoporthoz, Vasvári Pál Társaság, Bessenyei Társaság). A kapcsolatok magukkal hozták több folyóirat közzeledését is (Magyarok, Pedagógiai Műhely, Holnap, Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle, Magyarság Jövője, Lant. Ez utóbbit *Németh Dezső* főszerkesztőnek és *Kulimár János* felelős kiadónak köszönhetjük, akik maguk is aktív tagjai lettek a Váci Mihály Irodalmi Körnek.

Közel húsz kötetet adott ki eddig a Kör (Bíró László, Tamási Orosz János, Király Lajos, Cselényi István Gábor, Kondor Jenő és mások írásait. Ebben az évben pedig napvilágot látott a *Gondjainkra bízva* című átfogó antológia és *Horváth József Gyökereidet el ne ereszd* című önálló verseskötete. Mindkettő bemutatásra került Nyírszölösön az idei alkotótáborban.

A *Hívogató* füzetek sorozat 1987-ben indult. Eddig öt gyermekkönyvet adott ki (Budaházi István: *Kiscsengő*, 1987; *Kezemben piros alma*, antológia, 1988; Bodnár István: *Csillagbűvölő*, 1988; Udud István: *Csodaparipa*, 1989; Cselényi István Gábor: *Szót szerelek*, 1990. Előkészületben van Cseh Károly, Barcs János, Fecske Csaba és Kanizsa József gyermekverses kötete.

A tizedik évfordulón alakult meg a *Rím Könyvkiadó*, amely — elsősorban — a Váci Mihály Irodalmi Kör alkotóinak kíván lehetőséget biztosítani. Mindkét irodalmi műhely címe:

4400 Nyíregyháza, Korányi F. u. 74.

Szeretettel várjuk minden érdeklődő jelentkezését! Különös tekintettel arra a tényre, hogy a Váci Mihály Irodalmi Kör és a Rím Könyvkiadó szeretne felvállalni minden olyan értéket, amely eddig nem került felszínre. Az 1992-es kiadói tervek is ennek megfelelően kerültek kidolgozásra. Sürgős feladatot jelent a korábban alapított Váci Mihály Irodalmi díj felújítása is. Valamint pályázatok, ösztöndíjak kiírása; és egy irodalmi-művészeti alapítvány létesítése.

Kedves Olvasók!

Ahogy az előszóban is utaltunk rá, a Lant és a Váci Mihály Irodalmi Kör szoros kapcsolatba kerültek. Ez a szellemi kölcsönösség — egyben — azt is jelenti, hogy a folyóirat arculata is átalakul. Jelen számunk már magán viseli ennek a változásnak jegyeit.

Kérjük — ezzel kapcsolatos észrevételeiket, javaslatokat juttassák el hozzánk.

Kiadó

Békési Gyula

Temetünk

Váci Mihály emlékére

Voltál
homokdombok
szőke-sörényű
porlobogása,
rozs elé térdeplő fűszál,
pelyva-koporsóban
magpolyás Krisztus,
pusztai kóró-vacogás.

Szíven találd a pillanatot
s bennünk is felrobbant az idő;
hullnak a gyász-ezüst
repszdarabjai,
lobog a füst-fullánkú láng.
—Temetünk.

A gyökerektől szívós rögökön
hamvad a fény.

Zuhog
a fekete zápor. —
Úristen!
farkasaid honnan üvöltenek! ...
Tél van ott, tél,

—Mihály:
betakarított lelkek süvítenek
a lerágott élet csutkaszárain ...
S valahol
gyémánt Nap világít
múlhatatlan
kristály-virágzás
csillagporos
halottaidban.



Csatári Kovács László

A fák szerelmese

(Részlet)

Meg ne sértsd a rózsát, mert megbokrosodnak,
Felbosszantod őket az ég felé futnak.
Tearózsát láttam, égi teát szürcsölt,
Mintha bálba menne, sárga ruhát öltött.

Minden fát szeretek, kedvencem a platán,
Hatalmas és olyan mint az én Jó Anyám.
Óriás karjait tárja szerte-széjjel,
Viaskodik sokat viharral és széllal.

Az én Édesanyám mindig lágyan ölelt,
Hiába sóhajtott, otthont az égbe lelt.

Király Lajos

Halottak napja

Illatos krizantémok,
művirág, koszorúk,
fejfák, márványcsodák.
Közöttük emberek
ájtatos csendben:
állnak meg térdepelnek.

— — — — —
Gyertyák sisteregnek.

Kormos viaszkönnyek,
akár a cseppkövek:
megmerevedtek. ———

Csipős novemberi szél
búsan táncoltatja
a sápadt gyertyalángokat ...

K. Kovács István

Fekete ima

Ma nem szeretlek téged, Anyám,
ma nem szeretlek, Kedvesem.
Klothó az életem fonálán
a messzeségben elveszen.

Atrophos és a hú Lachesis
átkarolnak, ölelnének
s a távolból még mintha te is ...
de ez már egy másik ének.

Ma nem szeretlek téged, Anyám,
csak átlőtt homlokod vagyok,
s voltod fekete zuhatagán
mély iszapban szétrohadok.

Ma nem szeretlek téged, Anyám,
Ma nem szeretlek, Kedvesem,
Ma meghalt bennem a Világ
s Te is haldokolsz, Istenem.

Losonczi Léna

Idő

Tovaröppennek a madárszárnyú percek
elsuhannak a sűrűszövésű napok
s az őszi — levél — pergő évek
emlékeket kutatva a vászon szálaiban
az éjszakákkal összefércelt nappalokban
visszabotorkálunk a fészlő múltba

Horváth József

Együtt

Vállalt sorsunkban bátran kövess,
ne botladozzak egyedül,
hibáimmal csöndig szeress,
megéri-e, majd kiderül.

Nekünk halálig együtt kell
küzdeni, történjen bármi,
gond, éj ha földre ver,
vérünkben könnyebb talpra állni.

Csonkig ég hitem nélkülöd,
nem érhet tette a szándék,
fény s árnyék, mit veled élek,
létünket őriző ajándék.



Püzesi László

Esti séta

Köd botorkál az alkonyatban,
mit a lomha szél itthagyt.
A sötétségre lámpák kapaszkodnak. —
Földre száműzött, vétkes csillagok.
Fényük reszket, mint kölyökmacska
torkán az első nyávogás.
Az éj parancsa szabja létüket:
Eddig legyen fény. Ne tovább.

Egy kapu döngve becsapódik,
nyomában csönd nő, végtelen.
Vakon imbolyog felettem a hold,
és csak a semmit éri el kezem.
Csontos ágakon fekete rongyként
puha csomókban ül a károgás.
Máshol fényágyán nyújtózkodva
ébred a nap, s egy gyöngyház-kacagás.

Emlékek ülnek ujjaim hegyén
némán, mint prédát leső leopárd.
Hogy mozdul egy sóhajlás miattam?
Vágyom hinni, de sűg az est: Ne várd.
Nincs itt már semmi keresnivalóm.
Árny az Árnyékban indulok haza.
És ha bezárom ajtóm négyszögét
egyedül marad kinn az éjszaka.

Honvári Erzsébet

Játszol velem

Sírásomnak te adsz nevet.
Szomjam oltod és éhemet.

Bár sebzél is, érted vágyom.
Életem vagy és halálom.

Játszol velem, és én hagyom.
Zuhanni hagysz, vagy szállanom.

Váray Károly

Állok anyám fehérfalú háza előtt

Állok anyám fehérfalú háza előtt,
szemembe szökik a ping-ponglabda-fény
s tovább ugrál virágok pirosító tetején.
Emlék, — tovaszökken, mint a fény
hiába akarom nem jó a gyermeki kép!
Földvasmag mélységig hatol az emlék
s egyre jobban tekeredik rám a szenvedés.
Látni akarom anyám fiatal arcát,
amit gügyögő létem varázsolt rá.
Eltelt negyven év, s egymásra tornyosul
gyermeki és anyai különbség,
hej de jó lenne még, csak nézni
csak nézni lentől, anyám csillagmagas
gyönyörű termetét...

Kállai Emőd

Szerelem

Bársonyos éjszakád
és kérges nappalod
harapós téli fagy
s hópihe arcodon

elmenős rossz vagyok
érkezős jó vagyok
a tűnő pillanat;
mindenkor Most vagyok

jókedvű dal vagyok
s komolyka vers vagyok
ha ki kell mondanod
nyelveden szó vagyok

Bodor Miklós

Anyám rózsái

Anyám rózsái
 fulladásra várnak.
 Szétszaladt utakon
 hervadnak az ágak.
 Nézte; a szebbnél-szebb
 rózsát,
 örömet gyermekei
 rózsái adták.
 Rózsa illata,
 ősz hajára szállt.
 Rózsátó virága
 újra él és virul,
 unokák nyomába.
 Ahogy elárvult
 öregedő napja,
 elhalt élete harangja.
 Rózsák illata
 színpompás virága,
 reményben ringó
 Anyám szép álma. —
 Gyermekei messzi
 mentek a világnak,
 magát is átadta
 végső hervadásnak.



Németh Erzsébet

Könyörgés kétségbeesésben

Üzenj valahogy Uram,
 Elvétem lassan az utat.
 Egy látomást, érzést vagy jelet...
 Üzenj valahogy kegyes Istenem!

Ne hagyj magamra kétségek között.
 A lelkem már gyászba öltözött —
 Hiába lenne áldozat, könyörgés, ima?
 Mert nem vagyok csak embernek fia:

Nyomorult, beteg és sohase boldog...
 Mért jók így Neked az emberi dolgok?
 Üzenj hát valahogy Uram,
 Mutasd meg Hozzád az utat!

Barcs János

Hajnali kávézó

Erősen megfogadtam, hogy soha többé nem kerülök összeütközésbe a törvénnyel. Örök tanulság részemre a közel hat esztendő, itt, ebben a sorvasztó lélek-örületben, ebben a dohos, huszonhetes cellában.

Ez járt egész éjszaka az eszemben és nehezen viseltem már az utolsó napokat a körülem kavargó lélek-örületben. Akinek olyan felesége van mint nekem, aki hűséggel kitartott mellettem a hosszú idő alatt —, az ne adja többé bűnözésre a fejét. — Drága asszonyom, Veronika, mindent elkövetek ha kiszabadulok, hogy megháláljam neked a kitartó szereteted: Ezekkel a gondolatokkal aludtam el; a szabadulásom előtti utolsó éjszakán a forgolódo, nyögdecslő, álmában beszélő társaim között.

Asszonyom már tudta, hogy ma szabadulok. Ott várakozott a bejárat nagy kapu előtt a járdaszegélyen új Dacia taxival. Sírt.

Nagy éjszaka következett a terített asztal melletti „ünnepi vacsora” után. Mindketten igen boldognak éreztük magunkat. Bőséges, nyugodt napok követték egymást, rengeteg barát- és rokonlátogatással színesítve.

Tudom: nehéz öt és fél esztendő volt ez mindkettőnknek. Nekem bent a házban, abban a fegyelem-erődben, s neki, Veronikának meg a még annak idején közösen megszerzett tágas összkomfortban, a fonógépek melletti fárasztó, futkosó évek alatt: Még nagy szerencse, hogy bevonulásom után nemsokára megszületett a közös gyermekünk, Balázska. Szép gyerek, fényképen is látszik, hogy az én fiam, a mi fiunk. Szerencse, hogy a „bevonulásom” után szegény Veronikám, nem vetélt el izgalomában, bánatában, kétségbeesésében.

— Valóban: Szépen, és a kemény öt esztendő után, a rab évek után, alapjaiban véve jól és nyugodtságban élünk. Tudom, ritka eset a miénk.

— Alig pár hónap múlt azóta, hogy megkaptam életem egyik nagy örömet adó iratát, amelyen az is ott virított, egy tisztes sorban, hogy „A mai napon ennyi és ennyi összeggel — egészségesen elbocsátott.”

A hosszú raboskodás után, nagyon is erősen fejbekólintott a hirtelen rámszakadt újra családalapítás óriási lehetősége s az újfajta örömeiket és eddig tán ismeretlen gondokat is hozó szabadság lehetősége.

Alig, hogy beleszorgoltam a szabad élet és a folytonos szabadságot élvező emberek és a madarak szabadon ívelő világába, számomra egy valóságos csoda történt. Nem is akartam elhinni: Megkaptam a Világútlevélem: — S közös megegyezéssel, Veronikámmal, nyakamba vehettem közel hatéves álmodozásaim netovábbját, a világot. Örömmöm, igazán végtelen lett és hamar el is döntöttem, hogy merre is veszem majd az irányt. Igaz, hogy a Veronikám a kisfiam mellett átsírta az egész éjszakát. Hajnalra megnyugodott, csak annyit mondott amíg a csoma-

gom készítette: — Nagyon vigyázz magadra Farkas Balázs! Siess haza mielőbb kedvesem. Aztán újból elsírta magát.

* * *

Decemberi szeles éjszaka van. A kis német pályaudvaron toporgok. Lassan szítál a hó, és a hirtelen beállt fagy szinte a csontomig hasít. Nem voltam fölkészülve ekkora hidegre.

A nagy luteránus német ünnepek már elmúltak, gondolom könnyebben járom majd a környéket, s mindazt, amit meg akartam látni ebben a csaknem magának való jóléti világban.

Hajnalodik. Elindulok a kicsinyke csomagommal az egyik szűk utcát megcélózva.

Egy kicsiny kávézó, amolyan italmérésszerű üzlet már nyitva van, mintha csak engem kívánná befogadni. Örülök neki. Jólesett a hideg utcáról betérni kis időre:

— Guten morgen — köszöntem ahogy beléptem.

— Guten morgen — hallatszott a pultféle fényesség felől.

— Jó meleg van itt magánál, hajoltam meg a hölgy felé, aki rám nézett és teli szájjal fölnevetett.

— Mit parancsol uram? — kérdezte, és barátságosan végignézett.

— Foglaljon helyet, ahol tetszik — mondta, és már el is tűnt a fényes pult mögött. Kint az utcán, távolról, hangos muzsikaszó hallatszott be.

Néhány perc múlva egy pohár feketét, és valami sűrű germános lötyöt hozott elő, amolyan tartalmas, reggeli előtti, aperitifnek szánja — gondoltam. Aztán meglepődtem, amikor asztalomon, előttem, vad szagú pálinkafélével ízesítette azt. Itt így szokás? ... Belekóstoltam. A forrósága így még jobban érződött. A csinos hölgy közben mellém ült, s kért, meséljek neki valamit magamról, s a hazámról, a Dunáról, a Dráváról, no meg az életről.

Hirtelen elmeséltem neki egy régen hallott karácsonyi csodát, aztán meg egy szép újévi történetet is mellé, körítésnek.

Nem szólt közbe, hallgatta szavaimat. Hosszan hallgatott, a szeme se rebbent közben. Egyszer csak halkan megszólalt:

— Maga ma az első vendégem. Maga szimpatikus ember. Nagyon gyöngé itt manapság a forgalom, beszélgethetünk kedvünkre. — Kérem, folytassa — nézett rám —, ráér?!

— Ráérek — feleltem neki, mélyen szeme közé nézve.

— Tudja, sok-sok évet vártam erre az alkalomra, de már csaknem kifúrja az oldalamat. Figyeljen: maga szimpatikus ember. Elmondom magának az én történetemet. Krakkói lány voltam, hetvenkétben jöttem ki ide... Nem úgy mint Ön, uram, annak idején én nem lettem azonnal egy nyitott kávézóra. Hosszan bolyongtam ismeretlenül a városban. Csak egy kis kápolnára lettem, karácsonyi

kivilágítású kápolnára, ami nyitva várt rám. Betértem. Mindig is úgy vonzott a gyertyák pislogó fénye, hiszen meleget sejtet a néma lobogásuk. Igaz, hogy odahaza addig nem voltam valami nagy templomjáró, de csakhamar tájékozódtem a csöndes félhomályban. Néhány ember ült a padokban, és csupán egy-két öregasszony hajlongott az oltár felé. Az utolsó előtti padba beültem és összehúztam magam, mint a csiga. Nagyon fáztam. Munkám még nem volt, de pénzem sem, a ruházatom is eléggé silány —, a gyomrom föl-fölmorrant az ürességtől.

Ekkor egy gyerek kocogtatta meg a bejárati ajtó üvegét, aztán nevetve elfutott a ház mellől.

— Ezek a mai gyerekek milyen csintalanok — mondja mosolyogva, és minden szót megszürvé folytatja.

— Most jól figyeljen rám: Egy fekete bőrtáskát találtam, mellettem, abban a padban s egy cédula volt ráragasztva. Akkor kelt föl mellőlem egy öregember, és kicsoszogott a kápolnából. Még jól utána is néztem. Aztán kiléptem a padsorból, és az oltár elé álltam, oda, ahol a gyertyák legjobban lobogtak. Fölnyitottam a kis bőrtáskát. Levél volt benne. „NEKED HOZTAM! Hidd el, élet van benne!” Az alsó csomag megoldja a gondjaidat. Vedd, a tiéd, boldogulj vele kedvesem!

Ekkor nekem hirtelen köhögnöm kellett, s ő megállt a beszéddel egy pillanatra, és hosszan végignézett rajtam.

— Fölbontottam az alsó csomagot, még ott az oltár előtt a gyertyafény lobogásban. Egy pillanatra megmeredtem, de igazán csak egy pillanatra. Látam, hogy soha addig nem látott mennyiségű pénz van a kezemben, feszesen, szakszerűen kötegelve. Meghajoltam az oltár felé, mint a körülem lévő öregasszonyok, és kiléptem a piciny kápolnából.

Meredten néztem a nőt, és a csuklás erőltetett. Hallgattam. Csak egy kis idő múlva szólaltam meg, de akkor is csak halkan.

— Aztán mit csinált, merre ment? Hova indult el? Mit keresett?

— Elindultam egy csöndes kis kávézót keresni, de csak nagysokára találtam egyet, a városszélén, amikor már úgy át voltam fázva, hogy vacogtak a fogaim, és az éhségtől már a hányinger is kerülgetett.

— És milyen pénz volt benne? — kérdeztem kíváncsian.

— Csupa százmárkás bankjegyek voltak azok, kivétel nélkül. A kávézó tulajdonosa is hitetlenkedve nézte, amikor százmárkással fizettem neki. Igen: harminchatezer márka volt abban a bőrtáskában. Komoly vagyon. Elfelejtettem, hogy éhes vagyok, de azt is, hogy fázom. Örültem az ajándéknak, hiszen én nagyon szegény voltam előtte.

— Érdekes, mondtam a kávézó tulajdonosnőjének, közben a bőrtönéveim jutottam eszembe —, miközben ő egyre erősebben megszorogatta a kezem a terített asztal fölött. Lehunytam a szemem —: a rideg cellát láttam.

— Aztán bontottam föl a levelet — folytatta a szép asszony —, ami viasszal volt lepecsételve. Amíg

olvastam, reszkettem, de elhatároztam, hogy a pénzt megtartom. Kiforrott írás volt, dőlt, szálkás betűkből állt az a pár mondat. „Negyven évvel ezelőtt loptam ezt a pénzt, az egyik dúsgazdag szeretőtől — egy volt német tiszt özvegyétől — egy fronton elesett vezérkari tiszt feleségétől! Annyi pénze volt, hogy észre sem vette a hiányát, mert annyi volt neki, hogy maga sem tudhatta mennyi! Eddig a kamataiból éltem, és igen jól. Most már megöregedtem, s hogy lassan búcsúzom a földtől, túlados rajta. Jókor érkezett maga kedvesem. Remélem, jó kezekbe kerül, boldoguljon vele. De arra kérem, hogy karácsonyoként adjon a kis kápolna javára ötszáz márkát. Amíg él, tegye ezt, s így megbocsátatik tán az én bűnöm is, amivel megszereztem ezt a pénzt. Nyugodjon meg, ledolgoztam nála, amíg bírtam erővel és kemény tehetséggel. Maga kedvesem, meg vegyen egy üzletet. Jóakarója. Schneller Spiller Joachim.” Azóta teljesítem minden évben azt a kívánságát a jótévedőnek, Spiller úrnak. Tudom, az az ötszáz márka jó kezekbe kerül, jóra, a szegények javára fordítják. Épp ma reggel róttam le a kötelességem, látja, ezért vagyok nyitva ma ilyen korán hajnalban.

Hosszan nézegettük, méregettük egymást. Poharazgattunk. Sűrűn töltögette a poharainkat vodkával, aztán finom német sört bontott, francia konyakot mellé...

— Tudja Uram, a pénz mindenkinek önbizalmat ad. Én addig ritkán láttam nagy köteg pénzeket. Addig azt gondoltam, hogy nincs is annyi pénz a világon. Ma már nekem is van mindig amennyi kell. Minden második évben elmegyek a maguk országába, jut bőven arra is nekem. Egy helyi, vagy környékbéli árva kislány is velem jön ilyenkor, mindig más. Tudja, a jót nagyon nehéz visszafizetni.

— Fáradt vagyok asszonyom. Messzi útról érkeztem. Fizetni szeretnék —, néztem rá a szépaszszonyra.

A szépaszszony ekkor a sarokba lépett. Fölemeltem a rollóhúzókat és elindult felém. Megijedtem a tekintetétől, no meg a rollóhúzóktól... Odahajolt hozzám, lágyan a vállamra tette a kezét, és a fülembe súgta:

— Ma lehúzzom a rollót. Szabad nap lesz!

— Dee... de...

— Jöjjön azonnal a szobámba. Ágyat bontok magának. Pihenje ki magát. Maga messziről, keletről jött. Magának még sok megnézni valója akad itt a mi országunkban, ha már annyira ide kíváncsi. Majd adok néhány jó címet, ahol biztos örömmel fogadják a látni és mindent tudni akarót. De most jöjjön velem... Ne keresse magát. Jól ismerem a magyart. Maguk nem gyáva emberek! Annakidején ott maguknál léptem át a határt. Igen ott maguknál léptem ki akkor a határon. Éjszaka volt és olyan kemény hideg nap, mint ez a mai.

Már magam sem tudom, de nem szabadkoztam, követtem a szép csinos üzletasszonyt. Félelmetesen szép éjszaka volt...

Reggel, amikor fölébredtem, az asszony már fényes, új pongyolában, telerakva a füle, a nyaka arannyal — hajolt felém. Mosolygott, s csak annyit mondott a szemét megragyogtatva ágyam fölött.

— Stram ember, igazi férfi vagy te barátom. Tehetséges ember! Alig aludtál valamit és máris ilyen frissen ébredtél. Nem felejtetek el téged soha. Megreggelizünk, aztán kinyitom az üzletet. Te meg elindulsz tovább, megismerni a városunkat, ezt az én új hazámat. Nézd meg Eppingent is, szép vidék, igen szép világot találsz ott, te stram magyar fiú.

Nem szóltam egy szót sem, csak néztem, egyre csak néztem ezt a csodálatos asszonyt, és az volt az érzésem, hogy soha életemben nem lesz több alkalom találkozni ilyen gazdag szépasszonnal.

Már a fényes pult előtt álltam, fölkészülve a további útra, amikor halkan, de határozottan, visszautasíthatatlanul megszólalt mellettem, és erősen megszorítva a karomat, magához húzott egy pillanatra.

— Mondd: mennyi pénzre lenne szükséged, hogy ittmaradhass még egy kicsit, egy kis ideig a mi városunkban, a mi földünkön?

— Azt nem tudom — drágám, emeltem lágyra a hangomat. — Nem tudom — feleltem megismételve.

— No jó. Én tudom. Ahhoz, hogy sok mindent megnézhess, pénz kell. Adok neked most ötezer márkát. Nézz meg mindent, amit csak akarsz. Ha úgy érzed, hogy visszakivánczol hozzám, gyere, várlak. De ha nem jössz többé, az se lesz baj! Nem kérek tőled papírt, elismervényt a pénzről. Igazán jó szívvel adom, mert van belőle bőven! Velem csoda történt akkor. Velel meg legyen a jó sors — mondta az egykori krakkói lány... Mielőtt elváltunk, ittunk még egy pohár francia konyakot.

A bejárati ajtóban, a küszöbön állva, meghívtam hozzánk a jövő nyárra, egy hónapra. Bízattam, hogy Veronika nagyon fog örülni a találkozásnak. A feleségem igaz nem tud róla, azt sem sejtí, hogy miből tellett nekem ott kinn a három hónapi eltöltött időre. Szép vidéken barangoltam három hónapig. Feleségemnek vettem ajándékot. Arany nyakláncot, kereszttel.

— A pénz önbizalmat adott nekem. Adjon neked is — mondta a kávézó ajtajában amikor megölelt. — A meghívásodat elfogadom, nem ellenkezem veled. Tudom azt, hogy a magyarnak nagyon fáj az, ha szívélyes meghívását visszautasítják.

Decemberi szeles, fagyos éjszaka van. Lassan hajnalodik a határ fölött. Fázom. Ott toporgok a kis német városka pályaudvarán egy ciklopsz oszlop mellett dideregve. Új kabátomat összehúzzom magamon. Lassan szítál a hó és a kemény fagy szinte a csontomig hatol. Nem voltam fölkészülve ekkora hidegre, ekkora vendégszeretetre. Akaratlanul is arra gondolok: —

A cellában mindig nyirkos hideg, és árnyék lapul.



Budaházi István

Örökségem

Jusson nékem itt öt sebű élet.
Örökölttem: máig évelődő
gond-nyomot,
szekerező bánatot,
bátyám csont-istállóban
dübörgő,
mások terhét cipelő,
kicsi piros csikáját.
Örökölttem: énekemhez
dallamot,
ének-ingatlanhoz
a jogot,
emberarcú citerát,
bátyám piros csikáját.

Ratkó József

Üzenet

Innen van legmesszebb az ég;
rakétával sem érhető el.
A rokkant úton szekerek
nyikorognak megrakva kövel.

Vertfalak közt vert emberek
sóhajtoznak megrakva bajjal.
Ketyeg a mérhető idő.
Éjszaka megöszül a hajnal.

Azt mondják készül a jövő.
Jöttment szelek erről gagyognak.
Isteni rendelés szerint
itt csak a csillagok ragyognak.

Vántsá Zoltán

Üzött a szégyen

Az esti ködben a házfalánál
Szemétkukában turkált egy kéz.
Férfi vagy nő volt — nem tudom már
Nem néztem meg, hogy merre néz.
Csak siettem. Mert üzött a szégyen.
Nyomort, kint láttam eleget.
De most — ha a boltból jöttem volna —
Adok neki egy kenyeret
És hitet — meg egy villanásnyi
Lelket gyógyító meleget.

N. László Endre

Kimle vezér szellemhada

Csaknem százhusz esztendővel a honfoglalás előtt a már alaposan megtépázott avar birodalom egyik leghíresebb vitéze, a nyugati gyepű legbátrabb őrizője Kimle vezér volt. A Duna járhatatlan ingoványai között megbúvó szigeteken tanyázott népével, méneseivel, barmaival...

A testvérharcok, belső viszályok gyengítette birodalmat egyre gyakrabban és egyre nagyobb erővel háborgatta a megbátorodott, nyugat felől előretörő hatalmas ellenség, és Kimle vezér hősi népe szinte állandóan harcban állott vele.

A hős vezér most későn szerzett tudomást az óriási ellenséges sereg közeledéséről és arra sem maradt ideje, hogy összegyűjtse valamennyi szerte kóborló harcosát. Alig néhány száz vitéze jött össze és ezt a csapatot is ketté osztotta... A gyermekeket, asszonyokat, öregeket, a méneseiket és a bármcsordákat kellett a kétszáz harcosnak átmenekítenie az Öreg-Dunán, míg a csapat halálra szánt feléhez így beszélt a rettenthetetlen vezér:

„... Hívásunkat meghallók, hívásunkra eljövök, acélkardot kirántók, lándzsavéget letörök, ellenséget oly sokszor megkergetök, atyáinknál nem kisebb hősök, ma meghalunk, de nem hátrálunk!...”

A kisded csapat utoljára a Duna kanyarulatában szállt szembe az óriási túlerővel, ahol a gázló Kimle földvárához vezetett... Kora hajnal óta tartott a harc, s a halálra szánt kétszáz vitézből napnyugtakor már alig húszan voltak életben, de eszükbe sem jutott, hogy kegyelemre megadják magukat! Tudták jól, ha ellankadnak, az ellenség utóleri és szolgaságba hurcolja szeretteiket...

— Lónak harcban halni jó!... Hősnek lován halni jó! — kurjantotta Kimle vezér, és harcosaival újult erővel támadt az ellenségre. Minden vitéz arra törekedett, hogy minél több ellenséget megöljön, s így sok-sok szolgája legyen a másvilágon.

„... a lándzsák erdőként meredtek, az emberarcok tűzként fényltek... A hősök nyilai vértől izzottak, a kardpengéik velőtől villogtak...”

Az ellenséges vezér érezte, hogy a biztosnak vélt zsákmány kicsúszik a markából. Hiába veszett el seregének legjava, ha a sötétedés beállta előtt nem végez a maroknyi avar vitézzel... A mesés kincseket, a sok-sok rabszolgát sohasem viszi haza a Karoling Birodalomba, nyomuk veszik az ezernyi sziget útvesztőjében... Elkeseredésében így kiáltott fel:

— Keresztények istene, tégy csodát!

Egy fényes aranykereszttel a kezében körülnyargalta Kimle vezér kis csapatát, és erre valóban megtörtént a csoda!... Az avar vitézek és fűjtató, véres paripák egy-szeriben megbénultak, mozdulni sem bírtak többé!... A lovak lába belegyökerezett a vizes, süppedékes talajba, a vitézek kardja nem villant halálos csapásra, mert az erős karok többé nem emelték és nem feszítették meg az íjat sem!...

Az újjongó ellenség szomorú istenét áldva, halomra gyilkolta őket — egyetlen harcos kivételével... Az elhullott vitézeket — paripájukkal együtt — nyomban elnyelte a föld, a drága hazai föld, talán azért, hogy a rabló ellenség meg ne gyalázhassa a hősök tetemét.

Az egyetlen életben maradt Kimle vezér fia volt!

Rajta nem fogott a kard, vértjéről lepattantak a nyilak, összetörték rajta a lándzsahégyek... S amíg ő élt, egyetlen frank harcos sem közelíthetett a gázlóhoz.

— Ezt nem Isten teremtette!... Ezt a gonosz szellem, maga a Sátán teremtette! — üvöltötte a dühös ellenség, miközben már gyorsan sötétedett.

Éles nyállal célba veszi —
Éles nyíl nem sebz meg!
Kardját rántja ki ellene —
Kard őt nem karcolja meg!

Az ellenség véres, zárt soraiból ekkor előtört egy fekete kámszás alak, és a hős ifjút lerántotta a lováról. Talán maga az ördög lehetett a kámszás, mert nyomban el is tűnt, amint szégyenletes tettét végrehajtotta...

Az avar vitéz lova rémítő nyertéssel felágaskodott, majd vad rohammal áttört az ellenség sorain, legázolva embert és állatot. Lobogó sörénnyel nekivágott a gyorsan leereszkedő éjszakának...

Kimle vezér fiát megkötözték, s mivel hiába kérdezték, hol a gázló, néma maradt, egy mély verembe lőtték...

Beszélik, hogy három hétig gyöttrődött a verem mélyén az ifjú hős. Senki nem közelített hozzá, hogy egy falat étellel, egy korty vízzel enyhítsen szenvedésén, de minden éjszaka megjelent a verem szájánál lobogó sörényű, éjfekete paripája és hosszú, fájdalmas nyertéssel hívogatta gazdáját. Mindhiába!... A vitéz ott pusztult el a verem mélyén, mert emberi kéz és fegyver az életét ki nem olthatta...

Azóta minden éjszaka előjön a bordacsi erdőből az éjfekete táltos, és nyertésére megelevenedik az erdő, a mező, a mocsár! Mindenütt fekete lovas árnyak nőnek ki a földből; Kimle vezér elveszett serege!...

Az ezüst holdfényben halkan tanácskoznak, busongó dalokat vagy vad harci dalokat dalolnak, de amikor viharos az éjszaka, felharsan a harci kiáltásuk és iszonyú harcot vívnak a hazánkra törő ellenséggel, szellemhaddal... Nyilvesszők elsötétítik az eget és kardjuk villanását az emberek lecsapó villámoknak vélik... Ha ilyenkor jámbor éjszakai vándor téved arra és meghallja, megpillantja őket, keszket vet magára és rémülten elmormolja:

— Minden jótét lélek dicsérje az Urat!

Erre a szellemhad nyomtalanul elenyézik, visszasüllyed a földbe, hogy ott kipihenje az iszonyú küzdelem fáradalmait... Egészen addig nyugalom honol a tájon, amíg éjfélikor elő nem jön az erdőből a szellemparipa! Akkor nyertésére újra megelevenedik az erdő, a mező, a mocsár, s amikor az ellenség újra ősi határainkra támadt:

„...mennydörgés dörgött, zápor zuhogott, villám villongott, a vén föld felmorajlott, a talaj megingott, a folyóvíz kicsapott és az első kakasszóig tartott a láthatatlan szellemhad véres tusája, vörösrre festve az ég alját, a vizeket, minden harmat- és esőcseppet...”

JEGYZETEK:

- 1 Ezt a regét először 1949-ben hallottam a felsővámosi Benyák Lajos földművestől, de nagyon jól ismerik mindmáig a közép-szigetközi öregek is.
- 2 Nagy Károly elhatározta, hogy végleg leszámol a birodalma békéjét és biztonságát állandóan veszélyeztető avarokkal. Theodorik gróffal, hatalmas sereg élén indult meg az avarok ellen. Tudjuk, hogy a Fertő és a Rába közt vívott ödöklő csaták után az avarok a Csallóközbe (?) vonultak vissza, ahová követte őket a lakosság legnagyobb része is, míg a Dunántúlra betelepített szlávok a helyükön maradtak. Nagy Károly tisztában volt ezzel, itt az alkalom, hogy legalább a birodalma határához közel élő és egymással is viszálykodó avar törzsekkel végleg leszámoljon, és utána indult, hogy döntő csatára kényszerítse őket.
- 3 Hogy akkor, tehát a 790-es években milyen volt a Csallóköz, helyesebben ezen a szakaszon a Duna melléke, azt megtudhatjuk a krónikáستól:
„... Ez a sziget nádasokkal, fűzésekkel, zsombékokkal, mocsarakkal, kisebb-nagyobb vízerekkel tarkított terület, ahol semmiféle biztos útvonalat nem lehet találni. De annál jobb menekülést találtak ott az avarok, akik mindkét partról ide menekültek, s itt rejtették el (süllyesztették a mocsárba) összes vagyontukát, terelték be barmaikat. A természettől szinte járhatatlan szigeten jól elszáncolták magukat az avargyűrkben (melyeket később töltésmaadványoknak vélték). A szigetet — a magas partjai miatt — nehezen lehetett megközelíteni...”
- 4 Bertinjanus Annales Francorum ad annum 791 című munkájában a következő sorokat olvashatjuk erről a háromnapos kegyetlen, könyörtelen ödökléről:
„... itt (a Csallóközben), hatalmas földsáncokat emelvény maguk körül, némileg biztosítva is érezték magukat. Am a frank sereg — a dunai hajóhad szerencsés műveletei közben — mindkét oldalról egyszerre intézi támadását ellenük. Három napig tartott a véres ödöklés és harc, melynél rettenetesebb csak kevés vívatott... az avarok megsemmisítették, s az egész Csallóköz kirabolatták, lakosai foglyokul hurcoltatván el...”
- 5 Zolnay László Kincses Magyarország című könyvében pedig ezt olvashatjuk:
„... Amikor a 790-es években Nagy Károly megtörte az avar birodalmat, feljegyezték, tízenöt ökrös szekéren vontatták... a Karoling-birodalomba az avarok kincsét...”

- 6 Ismerve természeti adottságait ennek a helynek, teljesen lehetetlen volt akkor az avarok teljes letörése, s összes kincseik megszerzése. Talán az sem véletlen, hogy egyes Csalló-közi falvak lakossága mindmáig avar eredetűnek tartja magát. A rege szerint Várkonyt a várkunok (innét a község neve) leszármazottai lakják. A várkunok az avarok egyik törzse voltak (várkun).



Szántai Sándor

Látom a kezeket

Én látom a kezeket
a figyelő szemeket
az alakuló anyag
engedelmességét
igen a szemek fényét
a mozduló kezek árnyát
(mintha látnám
madarak szárnyát)
az égbe emelést
a munkát végzők arcát...

És látom a nehézségek
kínját, keservét
hallom a káromkodást
az elharapott szavakat
a mély lélegzetvételt
a napi gyötrelmeket
s a megoldást
hozó újabb kezdeteket

látom a kezeket
a figyelő szemeket
igen a szemek fényét
az alakuló anyag
engedelmességét
s látom társaim
keménységét...

Cselényi István Gábor

Kopernikusz

S most rájöttél te a Nap körül
veled egyívásúakkal
a Nap a maga ultra-Napja körül
mind más körül másért máshová
csak a mindenségben

Halász Imre

Levélsíró

A lombok alatt, a zöld szoknyák alatt
ott a tyúklábszerű csontocskák: az ágak.
És mégse a halál, mi megrettent ilyenkor—
— A Változás!, hogy magától történik:
moccan a szél, még nem is orkán, semmi!
kis fűsírás, levelek pletykája: a „szél”,
és valami, ami szép volt és szilárd:
darabokban! Amit szerettem, fölnéztem rá:
— szemét!

Mikor a nyári szél megindul, fordul a meleg
s az első újságpapír megcsörren a fákon —
Ebben a nyugtalan, se ős, se tavasz már
hangulatban érzem, a csontjaim érzik:
nem lehet véletlen. Mintha menekülnék,
vagy menekülni szeretnék. — Vége!
Az ős már újra szép lesz, csak ilyenkor,
mikor kiég ez a nagy nyár, borzad el az ember
magától.

Szamoszegi Balogh László

Átmenetek

Fakultán mába jönnek át
a remélt holnapok;
s kurtán-furcsán mennek tovább,
mint átélt tegnapok.

Így ömlik át a napba nap,
jövőből lesz jelen,
s mikor jelenem múltba csap,
letelik életem.

Az elmúlásnak múltja van,
egyetlen egy idő;
az élet ettől gazdagabb,
ott van jelen s jövő.

Cseh Károly

Földáldozat

In memoriam: Füzessy Mariann
(utolsó — elképzelet — ima)

Méregpohár peremén éleződik
a csillagok fénye sikoltva
hajszol e lelketlen láрма rögre rogyásig
de a hant-magaslat csöndje gyönyörű!
hallom belőle anyám suttogását
adj erőt Uram eljutni addig
adj erőt esőző arccal leborulni:
könnyem az utolsó földáldozat

Salga Attila

Életképek

A múltkor a belváros egyik szűk mellékutcájában
cipeltem hazafelé a bevásárlószatyrot, amikor
kikanyarodott elém a járdára egy fekete eb, póráz
nélkül, utána rögvést egy idősebb hölgy. A kutya,
mint egy spanyol örült bikája, feldobja a farkát, ki-
hegyezi a fülét, előre dugja az orrát és szaglász. A
fal felé húzódok, kigondolom a harci taktikát. Ha
balról jön, jobbra rúgok, ha jobbról jön a szatyor-
ral ütök... Már csak három lépés, aztán kettő...
megáll. Az orrlíkat mozgatja, tágitja a viadal előtt.
A lábam rúgásra készen... Megszólal a dáma:

— Ne féljen, fiatalember, a kis Árreformom be-
van oltva elveszettség ellen!

Ekkor, a nyilván jobb falatokhoz szokott Árre-
form, elfordította a fejét a szatyorban illatozó sza-
faládéról és friss kenyérről. Hátralépett egyet, vak-
kantott kettőt, majd minden átmenet nélkül átsza-
ladt a másik oldalra egy fekete macska után, de az
hirtelen eltűnt a kapu mögött. Szerencsés volt tehát
a kibontakozás, bár... Később megtudtam, hogy a
macskát Bérreformnak hívják...

Kalász László

Zuhog a víz

a jég alatt
felhők mögött is ég a Nap
egy pillanat: egy pillanat
s örömeink elillannak

nézem elfordult arcodat
elgörbült pillantásodat
szívedbe zárt haragodat
éretten hajló gondodat

dolgodba növény dolgodat
sorsomba hajló sorsodat:
nézem elfordult arcodat
elgörbült pillantásodat

felhők mögött is ég a Nap
suhog a víz a jég alatt
haragjaink elillannak
egy pillanat: egy pillanat



Nádudvari Nagy János

Legnagyobb vétünk

Mi sose mertünk igazán.
Rejtettük a felfénylő lángot,
nagyon olcsón szerettük volna
megszerezni a másvilágot.
Csak kényelmesen átsétálni
egyik létből a másik létbe,
hogy soha egyetlen tettünknek
se legyen igazi nagy tétje.

Mindent egy lapra sose tettünk.
Két urat szolgáltunk egyszerre,
de igazán és nagy elszánással
egyikkel se szállottunk perbe.
Mi itt is ott is otthon voltunk
lakájlélekkel, amíg éltünk:
és sose hittük el igazán,
hogy ez volt a mi legnagyobb vétünk.

Rudnai Gábor

Hívogató

Érrel himzett holdudvarban
bujdosik a szerelem.
Hívogatja minden dallam
nádsíp-fúvó szeleken,

kagylószájak szóra nyílnak,
hánykódván a tengeren, —
széllel hívlak, vízzel sírlak,
légy velem.



Nagy Ferenc

Szép

Szép,
szép,
szép!

Olyan jó kimondani ezt,
olyan szép!
Lét!
Lét!
Lét!
rohadt lét; szép vagy te is szép
rohadt szép!

Váci Mihály

Fényes intelmű

A zápor újjongása elvonult,
termékenyen hallgat a földbeázott
fülelő mag, — fogalmaz a gyökér,
homályban rajzol tobzódó virágot.

Akinek nyitva volt a szíve:
— hullt bőven — fogadhatott
magába vihart, s felhőszakadást,
mennykövet — s tenyérből fújta magot.

Most már az idő jön — a fényes
intelmű, a kaszaként kalapált nyár.
Némán üli fészket a madár — csak a meddő
kakukk ugatoz, ha az érő tájakon átszáll.

Vass Tibor

Rom, valahol Európában

langyos nyáresti nyugalomban alszik
miként hófehér tej színén a föl
körbeöleli a fű lágyan simogatja
gödreiket miket golyók vad harcban
ütöttek belé —
fájdalmát

óvó szavát

halk sikolyát

haláltól átvérzett kövein üzeni a mának
áldjátok a földet

áldjátok a kenyeret

legyen csönd

béke

dalolhasson a szél

szabadságban tündöklő fényben küzdjete
gyermek édes mosolyáért hogy felnőve
szuronyok helyett nyáresti álmodozások
marcangolhassák majd szívüket —

Nagy Ferenc

Mutáció Kölcsey után

Oda a remény, MESTER:
„Árpád hős magzatjai” elvirágozának ...

Újszegények

Fáznak! Hunyorognak
a napfényben szegényké,
mert gazdagságukat —
bánatra cserélték.

Dékány József Pál

Verejtékben

Az agysövényen túl
Képzelet érlelő halmok,
Fantázia ott száguld,
Én vagyok a bajnok.
Áldott emberi küldetés
Csillagsugárra,
Mozdulatok rejteke
Az életem forrása.
Gázolok a kudarcokban.
Ténykedés TE hívsz!
Minden csak úgy célszerű,
Ha folyik mint a víz.
Százszor is megbotlok,
Én még újjá építem,
Mert így világít messze
Az ember-értelem.
Az anyag olykor megkövet,
De győztesen arat,
S a tettek asztalán
Íme! a munkadarab...

Udud István

November

Nézd, hogy perreg
a sok sápadt levél!
Orozva jár
a bokrok közt a szél.

Vékony ágak
suhognak,
mint az ostor.
Eke hasít
a föld húsába
fájón.
Mohos pincék
homályán már
a must forr,
borrá tisztul
a zagyva lé,
a tájon
előmlik
halvány
bágyadt
fény sugar.
Részeg varjú
kurjongat
egyre: — Kár!



Kulimár János

Revolúció

Poklok szikrázó kínján
lovagol ezer valkür.
Elúszó zöld partok emléke
éled a tenger szagán.
Jéghideg szemek aranyló
tavába csobban a perc,
és őseim szíve újra lángol
parázsló bércek ormán.
Hűlt bolygók múltjából
szól a lázadó hang,
lehull a fátyol, s az arc
pirjától lánggrakap.

Megszűnik a dal, keselyűk
dúlt hada suhogva jő.
Kék fürdőiiddel hová tűntél
„Zsüszt millió.”?



Németh Éva

Napraforgó

Kereszt. Sisak. Fakereszt.
Fakereszt. Fakereszt. Fakereszt.

Fakereszt, fakereszt, fakereszt, fakereszt,
+ jaj! +

Kereszt. Sisak. Fakereszt.
Fakereszt, fakereszt

+ jaj! +

Kanizsa József

Őszi éjjel

Ősz-tépte
rongyos lombok közt
keres a Hold
simogatása csont-hideg

Fagyossá vált tekintete
dért köpött homlokom fölé
Zománc-villogású fák
sírnak a szélben

Új tagjaink

Ihász—Kovács Éva

Vonatfüst-rezedák

Barátom, aki mellettem állsz
az éggel befedett pályaudvar
huzatos csarnokában, aki
lekésted — mint jómagam —
az ifjúság gyorsvonalát,
mondd, mióta vársz, mire várunk
makacsul, a végső jelzés ideérte
előtt?

A hegyek ködkendőkkel lobogósak.
A pocsolyákban széttörök arca a
holdnak: s az utak hátán odamázolt
olajfolt csak a képzelt szívárvány.
Krétafehér csend ül a tájon.

Az est
állványzatait szél szövi át lengő,
fekete szomorúsággal. Csak a szívhangok
félrevert csillagai, meg az emberi
hűség

megfoghatatlan, türkiz gyöngyszemei
lobognak a tudat égővein, s az éj
sárgaselyem-szemöldökű holdja alatt
kivirágzanak a holnap vonatfüst-rezedái.

Bornemisza—J. Attila

Címtelen óda

Kioktatta a „Bibliára”
s Anyja szíven lépdelt a holdra,
hit lobogott boglya-hajában,
és minden bokor az Élet bokra.

Ki, ott heversz ágyak ragadósán,
csókért csillagokat loptál;
loptál fényt is: diszes metafórát;
most beteg vagy? Ütött az órád.

S ütött azé is, kinek léte
Jagna szívét csak megtetézte,
rámondták: titkos szeretője,
panaszt csiholt a tűz is belőle.
Kihúzták a földet alóla,
nem maradt más, csak éje boglya,
kölsön-falak meg kutya-élet.

Nap kél. Arcodig erő éter.
Most már csak élj a büntudattal,
villa, kocs, pénz nem vigasztal.
Most már csak így és nyelved alatt
Nitromintot s ne szót szopogass!
Most már csak álmodj. Bűvös szférád
szárnyat ragaszt. Eljő az órád.
Viasz megoldvad. Az Úr pipázik.
Zuhanj! Sisteregj! szféra-hazádig ...

Bíró László

(új tag)

Nagyszalontai fák

Nagyszalontai fák alatt ülök
Milyen más a nagyszalontai táj
Itthon tolmács nélkül megértem
A bokrok mosolyát

Múltamból kibámul életem
Ma már magányom végtelen
Csak a csend ül a térdemen

Sétál előttem a jelen
Szírmát elhullajtja a remény
Leteszem zakóm s összezárt kézzel
Imádkozom érted Erdély

Óhaj

Fémcsőrével megkopogtatja sorsom
Az elridegült élet
Nyolc mázsa infláció helyett
Öt deka optimizmust kérek

Sápy Szilvia

A hegyen

Sziklába akadt a nap:
fél nap.
Homálypalást a lomb,
Betakar, mint anya keze,
levegőt ad,
Ziháltan dobog,
élni akar!

Bíró László

(alapító tag)

Védjétek meg

a csontnyűvő kövektől.
Harangok zsoltára.
Piros ravatalom.

Még ne!

Szívemben föllángolnak
a telek.
Gyertyák siratják
énekemet!

Veress Tünde

Bús őszi dal

Újra bús, most újra bús a dal.
A fák közt már szomorkás
dallamot döngicsél
az ős.
Már minden más.
Már morogva beszél a szél.
Döngnek a hangok a haláltól
nedves térben.
Meg-megkoccan a szívünk,
mint dió, ha hull a fáról,
és varjak kapkodják károga
a Múlt minden maradékát.
Néha még megérint egy-egy ölelés,
egy riadt zarándok-mosoly,
egy utolsó sápadt érintés...
Aztán vetkőzni kezdenek
a fák, mint megannyi
csitri lány.
Ledobják göncüket, s aludni mennek,
s a porban sok piros levél
dűnnyög, dohog
s motozva szöszmötél.



Magyari Barna

Képeslap a Nyugati-Kárpátokból

itt erdélyi fák fészülik
a szememig leomló melankóliát
a fűszál elmond egy imát
majd tovább lehel
a friss harmóniát

a patak csobogását egy tölcsérrel
szópalackokba töltöm
viszem s hiszem
hogy ilyen tiszta lesz még
az erdélyi magyar anyanyelv

a faluból jön a hegyi móc
kezet fogunk és bár ruhánkat
átjárta a szikla szaga
nem kökemény csak köfehér
pillantásunk

Németh Erzsébet

Jelenem

Púposteve-dombok,
zsiráfnyakú nyárfák,
tört szárnyú álmaim
éberén vigyázzák.

Pávatoll-mezők,
gazella-szelek,
vigasztaljatok
ha olykor szenvedek!

Kenguru-percek
ugrálnak, lapulnak...
vadliba-álmaim
délebbre vonulnak.

Nyárádi Bertalan

Este Velencében

Velence napja lagunák
mélyén nyugszik
elpihent száz
szerelmes gondolás
megannyi megcsalt
halász...
csak egy-egy ringó
lámpás
integet

az est
párafüggönyét
könnyű vízszagú
szél tépi szét
és váratlanul
megigéz
Velence tündér-világa.

Madár János

Tanya

Zizeg az arc.
Szegénységgel kitömött
szalmazsák mocsan
az éjben.

A folt
rólunk álmodik.
Tűfoknyi fény —
Anyám szemében.

Kulimár János

Hol az a hely...

Fülemhez szorítom év-tengerek
finom kagylóját a század alkonyán,
és magamba rejtem
földi létem parányi kék egét.
Órzöm a minoszi szörny
tévelygéseit, dühödt kínját,
miként legendák őrzik
az ember lényegét.
Egyre halványulnak emlékeim, ma már
nem tudom: a szép mitől volt szép.
Rohannom kell, mert utólér múltam,
és gyötrőn tör rám a kétség:

Hol az a hely, ahol sírhatnak kő-szemek
és elhamvadnak lobogó tüzek?
Hol az a hely, ahol
szétoszthatom emlékeimet,
és hantomra hajolnak Szabad Szüzek?

Hol az a hely, ahol őrzik
tetteim csontokra kövült ujjnyomatát?
Hol az a hely, ahol óvják
sok régi nyaram vér-meleg paraszát?

Hol az a hely, ahol nem ölnék az évek,
és határtalan lesz hazám?
Hol az a hely, ahol évmilliók ember-arcában
rám talál újra anyám?

Kapornaky Gyula

Éjjeliőr

Éjjeliőr lettem,
hold fénylik felettem,
szél csókolja arcom,
én csak nappal alszom.

S ha leszáll az este
kint állok én lesbe'...
Dér csillog a karón;
holdfény a takaróm.

Subám eső mossa,
búját így súgdossa
bagoly az almafán —
elhagyta párja tán?

Éjszakákban járok,
s apró fény-virágok
magukhoz intenek,
jól esik szívemnek.

Dér ült már hajamra,
gyöngyszemű hajnalra: —
S mire fölkel a Nap:
fényekről álmodom...
Csillagok ringatnak...

Kulimár János

A krónikás

Reszketve hulló őszi lombok
ablakán előtűnik a dermedt ég,
minden gyönyörű vágyam
a régi nyárból — csak emlék.

Sétálok kertem szőlősorán,
társam a hajnali harmat és a csend.
De itt legbelül iszonyú csatát vív:
egy huncut kobold és a szigorú rend.

A krónikás eleven sebeket hord,
álmát zaklatott dallamok terhelik.
Megrajzolt útját végigjárja,
könnyei az őszi avart perzselik.

Rudnai Gábor

Fekete pávaszemek

Fekete tollakon
fekete pára remeg.
Kihúnyó ablakok —
fekete pávaszemek.

Zárul a legyező,
szorul az ég.
Nem hajnal, nem alkony,
csak szürkesség.

Milyen föld súlya húz?
Milyen ég súlya nyom?
Fekete füsternyőt
feszít a fájdalom.

Fekete bordák közt
fekete nyárs remeg.
Nem hajnal, nem alkony —
fekete pávaszemek.

N. László Endre

Naplopás munkaversenyben és stb.

A kretén kukac és a tipizált hülye elhatározták, hogy — liliputi gőzerővel — kokárdás komplexbrigádokat alakítanak!... Megagitálták az öntevékeny ökröt meg a racionális rablót és — közös erővel — sokszorosították néhány fuvarképes fürdőruhán a lyukakat...

Burda Edit

Leendő kisfiamhoz

Ha majd egyszer a világra hozlak
büszke leszek arra, hogy kisfiam van.
Te leszel számomra a legfontosabb,
s a bizonytalanságnak is vége szakad.

Szeretni foglak ha Konrád leszel,
ha Benjámin vagy Marcell,
de ne haragudj, hogy még nem akarlak,
mert nem tudom miből neveljelek fel.

Pályázat!

„Diák írj magyar éneket!” címmel versíró pályázatot hirdetünk általános és középiskolások részére. Pályázni lehet max. öt 16 soros verssel. A legjobb verseket a LANT c. folyóiratban közöljük. Az első három helyezett meghívást kap a Váci Mihály Irodalmi Kör nyári irodalmi táborába, ahol értékes jutalomban részesülnek. Továbbá sok könyvjutalom kerül kiosztásra.

A pályázatokat folyamatosan, a szerkesztőség címére kell elküldeni!

LANT

A TINÓDI KLUB
IRODALMI FOLYÓIRATA
Főszerkesztő: NÉMETH DEZSŐ

Szerkesztőség: 1211 Budapest,
Ady Endre út 5. III./10.
Telefon: 2-777-196

Kiadja a Tinódi Klub
Felelős kiadó: Kulimár János

Készült:
a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei
Önkormányzat Nyomdaüzemében
91. — 1155

Felelős vezető: Szántó Sándor

ISSN 0865-8633

Lapunk támogatója:

A NYÍREGYHÁZI
NYÍR-GÓLYA Kft

Németh Dezső

Virágos citera

(S. Heninek szeretettel)

Egyszer a citeráról verset szerettem volna írni:

Citera, citera,
Dallamoslelkű fa.

Idáig jutottam a strófával, aztán elfogyott minden leleményem atekintetben, hogy kifejezzem e fém-szálakkal ékesített fa lelkéből áradó hangvilágot. Mikor szállta meg az embert zenei ihlete? Talán a sudaras nád szélről pengő derekát figyelve a vadvizek partján, vagy a bokrokba beleakadt fűszálak sírása keltette fel figyelmét a kifeszített szálak, rostok érdekes hangzására? Szabolcsi Bence szerint a nyílpuska (íj) húrjának megpendítése adta az első indítást a húrohangszerek feltalálására.

Akárhogyan is volt, az ember elérhetetlen vágyainak, érzéseinek kifejező eszközeit találta meg a lyrák, hárfák, kitharák, lantok, hegedűk, balalajkák és a többi húrohangszerek húrjainak sírásában. Mert úgy, mint ahogyan a szél sem tud önmagától sírni, csak a fűvek, bokrok, nádasok, fák hangszerén, az embernek is kellett valami eszköz, hogy lelkének rezdüléseit a világ tudomására hozza, mert az egyedülletben megfullad a lélek.

De nemcsak a bánat, az öröm is benne bujkál a citerák lelkében, mert kell, hogy felolvadjon az éjszaka és a csillagok hideg ragyogását a mi napunk cirógató világossága takarja el.

Még gyermekkoromban láttam, hogy édesapám milyen nagy szeretettel készítette citeráját. Napokig csiszolta, faricskálta, aztán virágokkal díszítette dobozát. Ez volt a virágos citera. Drótból készültek a kottafejek és acélos huzalból a húrok. Szarufésű nyele volt a nyomóka és harcias gúnárunk szárnytolla a pengető. Kukoricafosztáskor aztán felcsendült a szívet bizsergető dallam. Végig bucskázott az emberek homlokán, és a csengettyűajkú fosztólányok önfeledt vidámsággal dalolták nénéinktől örökölt dalainkat.

En ült az aranyfogú kukoricacsövek halmán és a csilingelő hangok színes madarai körülszállongtak édesapám virágos citeráját. Aztán láttam a lányok kezében életre kelni a fosztásbabákat. Édesanyám fekete kötényébe ugráltak és táncoltak a fosztólányokkal együtt.

Tüneményes este volt. A virágos citera varázsa vibrált a falakon és bennem nagyra nőtt az élet.

Egyszer a citeráról verset szerettem volna írni:

Citera, citera,
Dallamoslelkű fa.

Csak idáig jutottam, de a vers sohasem hal meg, mert a költő citerája a szív, és ott lappang a dallam az érzések húrjain a virágos citerában.